

Σάββατο 10 Αυγούστου 2013
www.geostrategy.gr

Ο απολογισμός της επίσκεψης Σαμαρά στις ΗΠΑ

Βασίλης Γιαννακόπουλος, γεωστρατηγικός αναλυτής
geostrategical@yahoo.gr

Αλληλέγγυος, φιλόφρων αλλά ρεαλιστής και συναινετικός με τις επιλογές της ελληνικής κυβέρνησης για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Κάπως έτσι μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τον Αμερικανό πρόεδρο, στη διάρκεια της συνάντησής του με τον Έλληνα πρωθυπουργό. Επιπρόσθετα, εμφανίσθηκε αντίθετος με την εφαρμοζόμενη πολιτική της λιτότητας. Άλλωστε, αυτή η τοποθέτηση, που φυσικά είχε αποδέκτη τη Γερμανίδα καγκελάρια, ήταν το κύριο σημείο της επίσκεψης Σαμαρά στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Από την πλευρά του, ο Έλληνας πρωθυπουργός, όπως αναμενόταν, προέβαλε το έργο της ελληνικής κυβέρνησης, τονίζοντας ταυτόχρονα την υφιστάμενη αστάθεια και τη συγκρουσιακή κατάσταση, που επικρατεί στην Ανατολική Μεσόγειο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιδίωξε να παρουσιάσει την Ελλάδα αφενός ως την κατάλληλη χώρα σε περιφερειακό επίπεδο για επενδύσεις, αφετέρου ως τη χώρα «κλειδί» που θα μπορούσε να προωθήσει τα αμερικανικά συμφέροντα στη νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο. Δηλαδή, να πείσει ότι στην παρούσα φάση η Ελλάδα θα μπορούσε να μετατραπεί από σημαντικός εταίρος σε στρατηγικό εταίρο των Ηνωμένων Πολιτειών, ειδικά τώρα που ο Ερντογάν αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, τόσο από το εσωτερικό όσο και από τις γείτονες χώρες.

Βέβαια, στη συνέντευξη, που παραχώρησε στην εφημερίδα The Washington Post, ο Αντώνης Σαμαράς εμφανίσθηκε περισσότερο ρεαλιστής, καθώς δεν παρέλειψε να αναφερθεί στο υψηλό ποσοστό ανεργίας (μάλλον είχε ενημερωθεί για το νέο ρεκόρ ανεργίας 27,6% του Μαΐου 2013), στα απροσπέλαστα κοινωνικά προβλήματα, αλλά και στην άνοδο των αριστερών και δεξιών εξτρεμιστικών κομμάτων, ως αποτέλεσμα της σκληρής οικονομικής πραγματικότητας. Ας δούμε όμως τι προέκυψε από την επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στον οικονομικό τομέα, ο απολογισμός είναι μάλλον θετικός, καθώς πέρα από την υπόσχεση για κάποιου είδους βοήθεια, ο Μπαράκ Ομπάμα έστειλε το επιθυμητό για την ελληνική κυβέρνηση μήνυμα κατά της γερμανικής έμπνευσης συνεχιζόμενης λιτότητας, που αφενός λειτούργησε αρνητικά στην ανάπτυξη, αφετέρου συρρίκνωσε με γοργούς ρυθμούς τον αριθμό θέσεων εργασίας. Εδώ γεννάται ένα ερώτημα: «Περίπου ενάμισι μήνα πριν τις εκλογές, τι αναμένει ο Αμερικανός πρόεδρος από τη Γερμανία με αυτή την τοποθέτηση;». Σίγουρα, στην παρούσα φάση, αυτή η τοποθέτηση του Μπαράκ Ομπάμα δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως θετική για την Άνγκελα Μέρκελ. Θετικές θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν οι επαφές που είχε ο Αντώνης Σαμαράς, σε Ουάσιγκτον και Νέα Υόρκη, με σημαντικούς επενδυτικούς ομίλους. Ωστόσο, η πρακτική τους σημασία θα φανεί στο προσεχές μέλλον. Θα πρέπει να τονισθεί ότι η αμερικανική πλευρά σαφώς υποστηρίζει την παραμονή της

Ελλάδας στην Ευρωζώνη και όσο απομακρύνεται το σενάριο του Greekexit -αν πράγματι απομακρύνεται- τόσο περισσότερο επωφελείται η αμερικανική οικονομία και όχι μόνο. Για παράδειγμα, βελτιώνεται η ισοτιμία ευρώ-δολαρίου, γεγονός που λειτουργεί θετικά αφενός στη μείωση των ευρωπαϊκών εξαγωγών προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, αφετέρου στην αύξηση των αμερικανικών εξαγωγών προς τη γηραιά ήπειρο.

Στον ενεργειακό τομέα, παρότι η ελληνική πλευρά είχε να επιδείξει τόσο την πρόσφατη συμφωνία για την κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου TAP, που ως ένα βαθμό βελτιώνει την ενεργειακή ασφάλεια στη νοτιοανατολική Ευρώπη και δημιουργεί κάποια προβλήματα στο ρωσικό μονοπώλιο, όσο και την πρόσφατη ενεργειακή συνεργασία Ισραήλ-Κύπρου-Ελλάδας, εντούτοις, πέρα από τα εύσημα δεν αποκόμισε κάτι «χειροπιαστό». Πρώτον, διότι, σε συνέντευξή του την προηγούμενη ημέρα (8 Αυγούστου), ο αντιπρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Τζο Μπάιντεν έκανε λόγο για την επίλυση του Κυπριακού (για την επανένωση της νήσου ως διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας), αλλά ταυτόχρονα αναφέρθηκε και στην ανάπτυξη των υποθαλάσσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου, τα οποία θα μπορούν να μεταφέρονται στις ευρωπαϊκές αγορές ενέργειας μέσω του αγωγού TAP. Στο σχετικά πρόσφατο άρθρο «Το αζέρικο φυσικό αέριο και τα ερωτήματα για τον TAP» (ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, 28 Ιουνίου 2013), είχαμε εκτιμήσει ότι, μεσομακροπρόθεσμα, ο TAP μπορεί να επιφέρει αρνητικές εξελίξεις στον ενεργειακό τομέα της Ανατολικής Μεσογείου και κυρίως στην εκμετάλλευση των ισραηλινών, των κυπριακών και των πιθανών ελληνικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου (Δυτικής Ελλάδας και νοτίως της Κρήτης). Συγκεκριμένα, λόγω της κατασκευής του αγωγού TAP, το σενάριο του σχεδιασμού και της κατασκευής ενός αγωγού Ανατολικής Μεσογείου–Κρήτης–Ηγουμενίτσας–Ιταλίας, που σαφώς προωθεί τα ελληνικά συμφέροντα, ολοένα συγκεντρώνει και λιγότερες πιθανότητες υλοποίησης. Δεύτερον, ο Αμερικανός αντιπρόεδρος ενθάρρυνε την αξιοποίηση των πιθανών ελληνικών υποθαλάσσιων κοιτασμάτων, αλλά τόνισε ότι αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με ασφαλή και υπεύθυνο τρόπο, που θα ενισχύει και θα διατηρεί την περιφερειακή συνεργασία και σταθερότητα. Δηλαδή, εμμέσως πλην σαφώς, υπέδειξε για άλλη μια φορά ότι η εκμετάλλευση των πιθανών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων της ανατολικής ελληνικής υφαλοκρηπίδας είναι θέμα που θα πρέπει να συμφωνηθεί με την Άγκυρα. Το θετικό στον τομέα της ενέργειας είναι η αναφορά του Έλληνα πρωθυπουργού περί «τεράστιων αποθεμάτων στην ευρύτερη περιοχή». Αυτή η δήλωση ίσως σχετίζεται και με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της επεξεργασίας των σεισμολογικών ερευνών, που πριν από περίπου ένα εξάμηνο πραγματοποίησε το Nordic Explorer στις θαλάσσιες περιοχές της Δυτικής Ελλάδας και νότια της Κρήτης. Πολύ πιθανόν, ο Έλληνας πρωθυπουργός να γνωρίζει τα πρώτα αποτελέσματα αυτών των ερευνών και σύντομα –ίσως το Σεπτέμβριο στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης- να προβεί σε σχετικές δηλώσεις, που πέρα από το πολυπόθητο πιθανό(;) πρωτογενές πλεόνασμα και τα αυξημένα έσοδα από τον τουρισμό, θα του επιτρέψουν να δικαιολογήσει και κρατήσει ζωντανό το “success story”.

Αναφορικά με τα τεκταινόμενα σε περιφερειακό επίπεδο και τη γεωστρατηγική σπουδαιότητα της Ελλάδας, θα πρέπει να επαναλάβουμε ότι οι κύριοι μοχλοί υποστήριξης των αμερικανικών συμφερόντων στην Ανατολική Μεσόγειο παραμένουν το Ισραήλ και η Τουρκία. Αυτές οι χώρες συνιστούν τους στρατηγικούς εταίρους των Ηνωμένων Πολιτειών. Ακόμη και στην παρούσα φάση, που ο Ερντογάν «παραπαίει» αντιμετωπίζοντας μείζονες προκλήσεις σε πολιτικό επίπεδο (συνεχιζόμενες εσωτερικές αναταραχές, κουρδικό, πολιτική φθορά), στον τομέα της οικονομίας (επιβράδυνση του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης, έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο, ανησυχία επενδυτών λόγω κλίματος ανασφάλειας), αλλά και αναφορικά με την εσωτερική και περιφερειακή κατάσταση ασφάλειας (συνεχιζόμενη συριακή κρίση, διάτρητα συρο-τουρκικά σύνορα και συγκέντρωση τρομοκρατικών στοιχείων). Με την

επίσκεψη στις Ηνωμένες Πολιτείες, η ελληνική κυβέρνηση απλά επαναπροσδιόρισε το ρόλο της ως χώρα μέλους του ΝΑΤΟ, αν και σήμερα η Συμμαχία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα αποστολής και χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, επαναβεβαιώθηκαν οι ελληνο-αμερικανικές στρατιωτικές σχέσεις συνεργασίας, κυρίως με τη διάθεση μόνιμων και προσωρινών αεροναυτικών βάσεων (όταν το απαιτείται επιχειρησιακά), τη συνεργασία στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντιμετώπιση των κοινών ασύμμετρων απειλών, τη στρατιωτική συνεργασία με τις ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις, κτλ.

Τα σημαντικά οφέλη από την εν λόγω επίσκεψη θα μπορούσαμε να τα χαρακτηρίσουμε περισσότερο ως κομματικά ή μάλλον κυβερνητικά, παρά ως εθνικά. Εννοώντας, ότι από τη συνάντηση Σαμαρά-Ομπάμα η δικομματική κυβέρνηση αποκόμισε αίγλη και «ψήφο εμπιστοσύνης», όπως αναφέρουν άλλωστε και αρκετά ΜΜΕ, γεγονός που θα παρατείνει ως ένα βαθμό την επιβίωσή της. Αν βέβαια μετά τις γερμανικές εκλογές εισακουσθεί, έστω ως ένα βαθμό, το μήνυμα Ομπάμα περί αναγκαιότητας του τερματισμού της πολιτικής λιτότητας, τότε θα μπορούσαμε να αξιολογήσουμε το αποτέλεσμα της εν λόγω επίσκεψης ως «χειροπιαστό». Ωστόσο, πρέπει να έχουμε υπόψη ότι το αμέσως επόμενο διάστημα αναμένονται και τα αποτελέσματα των ερευνών του Nordic Explorer. Αν παρεμπιπτόντως είναι τόσο αισιόδοξα, όπως πολλοί «ειδικοί» έχουν επανειλημμένα δηλώσει, τότε μήπως η πολυπόθητη ελάφρυνση του ελληνικού χρέους συνδεθεί με την εκμετάλλευση των πιθανών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων;